РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер, 8-го серпня 1918. Ч. 94. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Thursday, August 8, 1918. No. 94.

ЗАВЗЯТА БИТВА НА ПОЛУДНЕ ВІД РІКИ ЕНИ.

Зелізничий страйк на Україні триває дальше. — Примусова праця в поли.

Соціяліст-революціонер замордував в Полтаві бувшого українського міністра Стешенка.

Ґенерал Кірхбах обіймив головну команду німецьких військ на Україні.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 7, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

В ЛИПНИ ПОБУДОВАНО 123 КОРАБЛІВ НА 632.000 ТОН.

ВАШІНҐТОН, 6. серпня. — **Американські варштати будують більше число кораблів ніж німецькі підводні лодки можуть затопити.**

В МІСЯЦИ ЛИПНИ СПУЩЕНО НА ВОДУ 123 КОРАБЛІВ НА 631.944 ТОН, ЩО СТАНОВИТЬ НАЙБІЛЬШИЙ РЕКОРД В СЬВІТІ.

Продукція кораблів в липни була два рази більша ніж в червни, і більша ніж продукція за перші три місяці в сім році.

На се складаеть ся 67 сталевих кораблів на 433.244 тон і 56 деревляних на 298.700.

НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 7, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ЗАВЗЯТА БИТВА НАД РІКОЮ ВЕСЛЬ.

Французські війска задержали здобуті становища.

ПАРИЖ, 6. серпня. — Французький урядовий звіт звучить:

Денний рапорт: На північ від Мондідіе наші війска посунули ся в напрямі ріки Аври, доходячи до Браш і Морісель. Несподіваний напад Німців на полудне від Мондідіе зовсім задержано. В наших руках опинило ся трохи полонених.

Над рікою Весль французькі війска задержали у своім посіданю богато становищ на північнім березі ріки помимо повних нападів Німців, які робили великі зусиля, щоби їх відти прогнати.

Нічний рапорт: Крім сильної перестрілки артилерії на схід від Соасон на цілім боевім фронті не зайшло нічо нового.

НІМЦІ ПЕРЕВОДЯТЬ СИЛЬНІ ПРОТИНАСТУПИ.

Взяли в битві над рікою Весль кількасот полонених.

БЕРЛІН, 6. серпня. — Німецький урядовий рапорт звучить:

На боевім фронті над ріками, Авр і Анкр, та на полудне від Мондідіе були незвичайно чинні патрулі.

Нині досьвіта віртемберські війска перевели успішний напад на становища Англійців на північ від ріки Соми і повернули зі соткою полонених.

По кількох безуспішних нападах неприятеля на північ від ріки Весль, неприятель пробував посунути ся наперед по обох сторонах місцевости Бресн і на північ від Жоншері. При помочи протинаступу наші війска прогнали неприятеля в ріжних місцях з північного берега ріки Весль. Кількасот полонених опинило ся в руках наших війск.

Прочі напади неприятеля були ударемнені при помочи огню наших гармат і машинових крісів, заки ще неприятель дійшов до ріки Весль.

ҐЕН. ФОШ ІМЕНОВАНИЙ МАРШАЛКОМ ФРАНЦІЇ.

За три тижні Французи полонили 35.000 Німців.

ПАРИЖ, 6. серпня. — **На засіданю ради міністрів ухвалено надати ґен. Фошови, командантови союзних війск на західнім фронті, титул маршалка Франції.**

Рада міністрів наділила ґен. Петена, головного команданта французьких війск, військовим медалем.

Засіданєм проводив президент Франції, Поанкаре. Премієр Клемансо, ставляючи внесене, сказав:

„В хвилі, коли неприятель, розпочавши на 100-кільометровім фронті величезний наступ, сподівав ся привести рішене і подиктувати німецький мир, ґен. Фош і його хоробрі війска все те ударемнили.

„Париж не находить ся вже в небезпеці. Соасон і Шато-Тіері відзискані і поверх 200 сіл освободжено від неприятеля. 35.000 Німців взято в полон і 700 гармат здобуто. Великі надії неприятеля знищені. Славні союзні армії відперли неприятеля від ріки Марни до Ени.

„Такий вислід дала висока стратеґія головного команданта, переведена незрівнаними командантами поодиноких армій. Довіре, яке покладала република і всі союзники в побідникови над Ізерою і Сомою, показало ся зовсім оправдане".

Ґен. Фош переведе в сім році ще один протинаступ.

ВАШІНҐТОН, 5. серпня. — Військові знавці аліянтів є тої гадки, що ґен. Фош видасть ще перед зимою приказ до переведеня загального протинаступу на всіх боевих фронтах, почавши від Солуня аж до англійського каналу. Розходить ся лише о те, чи аліянти будуть мати на стільки людий і матеріялів, щоби на кождім фронті завдати тяжкий удар.

Треба припускати, що на італійським і балканськім фронтах буде годі перевести загальну офензиву рівночасно з протинаступом у Франції з причини ріжних браків. Однак сі браки скоро дадуть ся усунути. Постійно змагаюча ся поміч зі сторони Злучених Держав запевнить чисельну перевагу на західнім фронті.

Військові знавці припускають, що Німеччина буде робити небавом нові зусиля в справі осягненя мира та що з Берліна появлять ся нові мирові предложеня, які будуть мали на ціли шукати згоди з правительствами аліянтів.

Німці плянують потрійний наступ.

АМСТЕРДАМ, 5. серпня. — Людендорф і Гінденбурґ плянують перевести в слідуючім місяци наступ на дуже велику скалю, як се доносять вісти, які надходять з німецьких жерел.

Німеччина вважає вересень за одинокий можливий найпізнійший місяць, в якім вона мусить завдати рішаючий удар аліянтам з огляду на щораз більше зростаючу силу американської армії у Франції. Такої гадки є люди, які стоять близко німецького головного штабу.

Тут сильно поширені вісти доносять, що „великий наступ" розпічнуть німецькі війска рівночасно на трох далеко від себе віддалених боевих фронтах. Один наступ буде переведений в Шампанії, другий дальше на північ, який буде мати на ціли промостити дорогу до побережа, і третий в околиці Вердену, з цілю здобути Париж від полудня.

Очевидно що сі пляни є зависимі від висліду теперішних воєнних операцій над Еною і у Фляндрії.

Німці підняли наново бомбардоване Парижа.

ПАРИЖ, 5. серпня. — Далекострільні гармати розпочали нині рано наново бомбардувати околицю Парижа.

Президент Поанкаре відвідав нині пополудни жертви бомбардованя.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 7, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА В АРХАНҐЕЛЬСКУ.

КАНДАЛЯСКА, 4. серпня. — **Між військами аліянтів, які в останнім тижни висіли в Архангельску, находять ся також війска американські.** У першім віділі сеї міжнародної армії находили ся також члени російської офіцирської ліґи.

Участь американських війск в інтервенції в Архангельску викликала у північній Росії велику радість. Російський нарід є тої гадки, що Злучені Держави не мають в тім жадного свого особистого інтересу і бачать в Американцях запоруку приязни аліянтів супроти Росії.

Мешканці Архангельска витали радісно війска аліянтів. Висаджене війск аліянтів відбуло ся вже після противбольшевицької революції. Її провідники запросили аліянтів на поміч для охорони міста перед большевиками. Ще в суботу ставили большевики опір. Остаточне пораженє потерпіли вони на стації Ґорка Ісаака, на лівім березі Двини.

Большевики, утікаючи з Архангельска, забрали зі собою 40 мілїонів рублів в готівці і богато инших дорогоцінностий. Мости і зелізничі шляхи остали неушкоджені.

Нове провізоричне правительство в Архангельску.

Нове російське провізоричне правительство в Архангельску, яке обіймає своєю властию північну часть Росії, одержує поміч від сільських савєтів з околиці.

В склад нового правительства війшло 9 осіб, які всі були делегатами на російські установчі збори: Чайковський (Вятка), Номов (Архангельск), Маслов (Вологда), Ґонкорський (Новгород), Карташев (Казань), Сташенко (Самара), Сіхачев (делегат північного боевого фронту), Зубов (заступник президента міста Вологди) і Старцов (бувший президент архангельської думи).

Аліянти проти большевиків.

АМСТЕРДАМ, 5. серпня. — Дипльоматичні представники аліянтів в Росії, опускаючи Вологду, подали большевицькому правительству до відома своє становище, як се доносить російська часопись „Правда".

Вони заявили, що їх держави не мають найменьшого наміру навязувати яких небудь зносин зі савєтським правительством, як довго воно буде підпирати „німецьку юнкерську власть на землі російській".

Соціялісти-революціонери хочуть привернути давну державну силу Росії.

ЛОНДОН, 6. серпня. — Російська соціялістична революційна партія, яка бореть ся тепер проти правительства большевиків, вислала поклик до англійської партії праці, взиваючи її, щоби вона доложила старань в ціли скликаня міжнародної соціялістичної конференції.

В своїм поклику заявляє російська соціялістична партія, що вона є готова працювати в злуці з европейськими соціялістами в ціли приверненя державної сили Росії і в ціли уневажненя „соромного берестейського договору".

В Петрограді 20.000 випадків холери.

АМСТЕРДАМ, 6. серпня. — **В Петрограді є поверх 20.000 випадків холери,** як се доносить гамбурська часопись „Фремденблят".

До послідної суботи померло 1.100 осіб. Власти є немічні і пошесть щораз більше поширюеть ся.

Заговір на жите Леніна і Троцького.

АМСТЕРДАМ, 5. серпня. — **Відкрито заговір на жите большевицького премієра, Леніна, і большевицького міністра війни, Троцького,** як се доносить телеграма з Москви, подана в неділю у „Фосіше Цайтунґ". Від того часу, говорить дальше телеграма, подвоєно військову сторожу, яка пильнує Леніна і Троцького.

Ленін, як сказано, показуеть ся тепер перед загалом лише окружений сильною сторожию. В пятницю відвідав він нового німецького посла, д-ра Карла Гельферіха, переходячи улицями, які були замкнені кордонами військовими перед публикою.

Відозва до робітників і салдатів в справі збіжа.

АМСТЕРДАМ, 5. серпня. — Московські часописи подали зміст відозви, яка взиває робітників і салдатів, щоби заосмотрили ся в збіже, забираючи його з околиць, де є його подостатком. Відозва звучить:

„Робітники і салдати! Шукайте для себе скоро хліба в околицях, де збіже зародило. Чи ви позволите дідичам і капіталістам та їх помічникам, зрадникам і царським злодіям, здавити революцію при помочи голоду?

Як доносять телеграми, в Москві переводить ся ревізії по домах за укритими засобами поживи.

Послідні слова царя.

АМСТЕРДАМ, 5. серпня. — Як доносять вісти, бувший російський цар, Николай Романов, мав сказати перед своєю смертию отсі слова:

„Ощадіть мою жінку і мої невинні, нещасливі діти. Нехай моя кров виратує Росію від руїни".

Сі слова мав сказати цар якраз перед відданєм сальви з карабінів.

Еспанський король хоче дати приют царській родині.

ЛОНДОН, 2. серпня. — Вісти з Мадрида доносять, що еспанське правительство робить заходи, щоби запобігти вимордуваню членів царської родини.

Еспанський король мав вислати до савєтського правительства просьбу, щоби воно позволило бувшій цариці і її дочкам удати ся на побут до Еспанії.

Потверджене вістки про розстріляне Николая Николаєвича.

ПАРИЖ, 4. серпня. — Телеграма з Москви доносить, що большевики розстріляли трох російських великих князів, між тими також бувшого головного команданта російських війск, великого князя Николая Николаєвича.

(Продовжене на стороні 5-тій).

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 7, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

БУВШИЙ МІНІСТЕР ПРОСЬВІТИ, СТЕШЕНКО, ЗАМОРДОВАНИЙ.

Замордоване довершив соціяліст-революціонер.

АМСТЕРДАМ, 6. серпня. — **НА УЛИЦІ В ПОЛТАВІ ОДИН СОЦІЯЛІСТ-РЕВОЛЮЦІОНЕР ЗАМОРДУВАВ БУВШОГО МІНІСТРА ПРОСЬВІТИ, СТЕШЕНКА, як се доносить телеграма в „Кельнїше Цайтунґ".**

ҐЕН. КІРХБАХ НАСЛІДНИКОМ ҐЕН. АЙХГОРНА.

Прибув до Києва, щоби обійняти головну команду над німецькими військами на Україні.

АМСТЕРДАМ, 6. серпня. — **Ґенерал Кірхбах прибув до Києва і обійняв обовязки по своїм попереднику, ґен. Айхгорнови, якого замордовано при кінци липня, як се доносять вісти з Берліна.**

Ґен. Кірхбах був давнійше командантом 10-ого резервового корпуса німецької армії. У вересни 1914 р. був він тяжко ранений і від того часу про нього не було жадної згадки в рапортах з поля битви. Він числить 60 літ.

СТРАЙК НА ЗЕЛІЗНИЦЯХ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

Заходить небезпека загального страйку всіх робітників.

ПАРИЖ, 5. серпня. — **Німецька швайцарська часопись „Бунд" (в Берні) доносить, що зелізничий страйк на Україні грозить загальним повстанєм всіх робітників на цілій Україні.**

Часопись доносить, що дня 18. липня не обернуло ся ніодно колесо, та що причини страйку мають радше характер політичний ніж економічний.

Робітники постійно протестують проти висиланя збіжа до Німеччини та проти бруттальности, з якою поступає гетьман супроти жадань селян в справі земельної реформи.

Число страйкуючих виносить тепер поверх чверть міліона. Між страйкуючими і німецькими жовнірами приходить щораз частійше до битви і німецькі команданти є приневолені жадати присланя нових війск з Німеччини.

Німці завели примусову працю в поли.

СТОКГОЛЬМ, 5. серпня. — Про положенє на Україні подають люди, які є добре обзнакомлені з відносинами на Україні, отсі близші інформації:

Подібно як замордоване гр. Мірбаха, таксамо й замордоване ґен. Айхгорна становлять природні наслідки німецької політики в Росії і на Україні, яка змагає до політичного і економічного поневоленя обох тих країв. **Населене України, зложене переважно зі селян, находить ся нині майже буквально в неволі німецьких і австрійських військових властий. Яко характеристичний примір може послужити поступоване австрійського команданта на Волини, який видав приказ, що всі люди у віці від 15 до 50 літ є обовязані через пять днів в тижни по 8 до 10 годин денно примусово працювати в поли. Люди, які не ставлять ся до праці, підлягають грошевим карам і вязниці.**

Часто приходить серед селян до заворушень, але сі заворушеня є по найбільшій части лихо зорганізовані.

Німецькі і австрійські війска карають їх за те без милосердя, пускаючи нераз з огнем цілі села і караючи смертию. Обурене панує у всіх класах населеня, але лише одні робітники розпочали більше або меньше зорганізовану акцію, як примірòм зелізничий страйк, який постійно щораз більше поширюеть ся.

Страйк має не лише характер економічний, але він є у своїх цілях також зовсім політичний. Зелізничі робітники домагають ся приверненя конституційної свободи і переведеня виборів до установчих зборів. Вони протестують проти карних експедицій проти селян, які підносили бунт, і жадають здержаня вивозу засобів поживи до центральних держав, бо се може спричинити на Україні брак поживи.

Правительство Скоропадського на usильне домаганє зі сторони ґен. Айхгорна позволило німецьким військам на жорстоке здавлене страйку зелізничих робітників. Можливо, що замордоване ґен. Айхгорна було відповідю на німецькі репресії.

Хоч на Україні і в Росії можна надіяти ся нових актів терору проти наїзників, то все таки можна ствердити, що загальне повстанє проти Німців стрічає великі перешкоди і є слідний брак відповідної організації.

Терещенко замордований.

ЛОНДОН, 6. серпня. — **Михайло Терещенко, який був міністром загр. справ в кабінеті Керенського, зістав замордований, як се доносить телеграма з Києва.**

Терещенко числив всего 32 літ. Він був властителем великих маєтків на Україні. Його вважали за одного з найзаможнійших людий в Росії. Терещенко був горячим прихильником справи аліянтів. Він був членом кабінету Керенського, хоч не належав до жадної партії.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS — MEMBERSHIP LABEL

ВІДЗИВ ДО ВСЕГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В АМЕРИЦІ.

Бути може, що порозсилані обіжники Української Ради не попались кождому в руки, то відзиваємо ся ще отсею дорогою до всіх живучих по ріжних оселях Українців.

Родимці! Здаєть ся, кождий з нас порозумів уже се, що наблизила ся дійсно крайна пора взяти ся до роботи народної. Досить нам вже тих ріжно проєктованих сходин, всіляких фантастичних, загонистих, на піску написаних резолюцій; досить уже нашої політичної забавки! Нам також надійшов уже час, як другим народам трохи передше, займити ся чимсь справді реальним.

Нам пора організуватись в одну нерозривну громаду, якої назва спільна — „Українці". І кожда одиниця у тій великій групі блестіти мусить такимсамим, однаковим сяєвом — „Українець". Ріжноманітна збиранина, пестра латанина всілячини, для нас крайно шкідлива.

Се зветь ся організація. Нам се треба почати, і то зараз, таки сего місяця!

Місяць серпень — се місяць проби для нашого народу в Америці, в якім мaєть ся виказати отсе Гамлетівське виречене: „Чи бути нам, чи не бути нам?" В тім місяци маємо позбиратись, повишукуватись, поскликуватись і зазначити себе па американській мапі ясним пунктом, наче острови українські. Від сих зорґанізованих відділів по поодиноких оселях буде залежати, чи виринемо ми на поверхню, яко нарід одноцільний, у тім просторім мори американськім, чи залле нас могуча чужа филя безслідно, не рахуючи ся з нами, яко слабими осібняками.

В місяці серпни, не пізнійше, маємо зібрати ся по своїх оселях в одно місце на загальні збори. Всі, всі! Хто почуває себе Українцем, хто дорожить тим сьвятим іменем, кому дорога його вітчина, земля його батьків. Всі!

По вибраню президії зборів якийсь сьвідомійший Українець представить стан річи, українську справу, як вона маєть ся там у нашій вітчині і тут в Америці. Оповість се безсторонно, не накидаючись пристрасно, ні не критикуючи поодиноких людий, бо се лиш передчасно і уємно розярить загал, та замісць цільної роботи вийде галабурда, фяско. Представить се річево, з повагою, як пристоїть образованим патріотам, що по довгих злиднях і негодах зійшлись обговорити й осувати конституцію самостійности народної.

По поставленю всіляких мудрих внесень і щирих дорад треба приступати до вибору комітетових, щирих патріотів, які дійсно у тій місцевости уходять за найвідповіднійших діячів, котрі би разом зложили один для всіх симпатичний комітет, якому би всі охотно підчинялись у всяких опісля заряджених постановах.

От і перший крок. Зачинаєть ся робота. Дійсно, велика і витривала робота чекає сей нововибраний комітет.

Перше всього згаданий комітет взяв би ся до обчисленя всіх, до одного, Українців, перебуваючих у тамошній оселі, по можности додаючи при кождім Українци замітку політичної краски того-ж. З отсеї то конскрипції витворилоб ся дуже віродостойне число, так нам тепер потрібне, та довідалиб ся всі: Скільки нас є? Які ми є?

Такий поважний відломок заточенців в Америці вплине також немало на закраску української політики у всесьвіті.

Комітет сей старав би ся устроювати у себе виклади політичні та осьвідомлював би загал в тих правдах народних, які кождий Українець повинен знати і в них вірити, коли хоче і сьміє звати ся тим великим іменем — Українець.

В той спосіб комітет приєднав би не одного невіжу-осібняка, або і сьвідомих киринників, які на встид так нам шкідливі.

Попри се кождий те розуміє, що самі про себе не будемо всі голосити по чужих кругах політичних, а мусить се один за всіх сказати; справу нашу представляти мудро, ядерно, для нас все корисно. Се вчинити мусить один наш спільний, всіми одобрений, для всіх симпатичний наш представитель народний у Вашінґтоні.

Чоловіка сего, нами вибраного, треба відорвати від його щоденної праці, якою він заробляв собі свій щоденний хліб, та тимсамим взяти його на жолд народний, як се другі народи вже учинили, і спільною складкою — чи то періодичною колектою, чи з нагоди уряджування посольських звітів заарaнжованою збіркою — старати ся про гідне й приличне його утримане, — для нас всіх потрібного представителя.

Знаємо також усі про се, що тут в Америці проспepує всьо майже виключно на ніколи незаспляючій реклямі. Ми в Америці мусимо приноровити ся до тутешних обставин. Нам потрібно реклямувати себе також поміж чужими. Нам потрібно поміщати стало статі, або розвідки, про наші справи народні по всяких англійських часописях чи місячниках. Нам би треба цілі брошурки в англійській мові розкидати по впливових політичних чи наукових заведенях американських. На се потрібно гроша народного, який вправді не процентував би ся в банку, але за те приносив би кольосальну провізію моральну в наших акціях політичних.

Отже при всяких нагодах і всякими дозволеними средствами та способами ми мусимо збирати гроші на „Фонд Народний". Всі зібрані жертви треба висилати на адресу фінансового секретаря Української Ради.

Бо треба нам знати, що тісамі „браця сонсєдзі", які все вели підпольну роботу проти нас у правительства злощасної Австрії, тісамі опікуни, перепливши море, продовжують дальше своє підле діленько — як можуть і де тільки можуть. На сю негідну акцію треба нам гідної реакції.

Та вкінци не завадить нам мати все про запас якийсь фонд народний, котрий, самі навіть не знаємо, на що може вкоротці придати ся. От памятаємо всі, як такийсам призбираний фонд ми мали в краю. Звав ся він тоді „фонд боєвий". З того фонду старокраєві Українці оплачували все, що було потрібне в наших народних змаганях.

Оттак розгосподарений у себе комітет запросить опісля вимовних бесідників на віче з рамени Української Ради. З практики се знаємо, що всяке віче тоді лиш удасть ся, як воно є добре підготовлене. Лише з такого віча є слідна велика і довготривала користь. Противно: віче без солідарного і здисциплінованого комітету, віче на борзі зігнане, полишить лише несмачний, вонючий квас, та замісць накапкуваної на вічу сполуки зробить ще більшу прогалину в дотичній оселі.

На часі було би також творити по оселях відділи українських пластунів (скавтів). То є в моді і з тим треба рахувати ся. Тепер час воєнний. Всьо поприбирало инакший вигляд. Се практикують всі прочі чужі народи в Америці. І нам би з ними тримати ся, тимбільше, що се немало висунулоб нас в очах американського правительства поміж народности льояльні. І се нам є потрібне для нашої справи народної.

Та поминувши се, такі скавти під кождим оглядом є корисні для нашого народу. Руханка, вправи, „єкзецирка" під командою одного — се дуже причиняєть ся до здоровля, поворотности, сьмілости, веселости, а передівсім до карности і послуху. А нам так потрібно якраз тих здорових, не чорно-мислячих одиниць, тих слухняних, не впертих киринників, „кікерів". Тоді наша народна будова поступала би скорим темпом, не валилаб ся ніколи, як та вежа Вавель, задля непорозуміня одиниць.

Та й не тяжко приходилоб основувати їх. В кождій оселі є якийсь військовий чоловік — може капраль, а може ще висший. Він добре памятає ті всякі „вендунґи" і тільки-б йому тесаме замінити на українську мову. І от у тій галі, де звичайно наші люди збирають ся, чи навіть на вільних площах, позбиралиб ся малі і великі, і всі підчинилиб ся на годину, пів, під команду такого могучого вожда, а по скінченій руханці засапані як би посідали — тож то би радо послухали чогось, що знова умово поруxалоб їх, погімнастикувало, та от за одним замахом ожививлиб ся ті наші кводрові позасничувані читальні.

Комітет розпродував би гарні відзнаки з емблемом Української Ради. Кождий купував би їх, великий і малий, кождий Українець, і красив би свою груд та поглядалиб на се чужі і подивляли би множество тихсамих всюди розкинених Українців. Се збуджувало би пошану у чужих, а свої опізнені осібняки приманювалиб ся отсими відзнаками та вступали би в ряди більшости, бо все так буває, що більше меньшого притягає. Призбираний з того гріш був би таким поголовним податком добровільним.

Отсе все треба нам зробити в як найкоротшім часі. Се були би перші кроки до поступу. Се були би перші розмахи до постійної дальшої праці народної, по нашім трохи задовгім здріманю. Добрий день усім!

Виділ Української Ради.

СКОРОПАДСЬКИЙ І ЗЕМЕЛЬНА СПРАВА НА УКРАЇНІ.

Українська часопись „Засів" з Харбіна, в Манджурії, подає в ч. 21. з 16-го червня с. р. грамоту гетьмана Скоропадського, якою він відзиваєть ся до горожан України. В тій грамоті говорить він про земельну справу ось-так:

> Право приватної власности, яко основи культури і цивілізації, привертаєть ся в повнім обємі, і всі розпорядженя бувшого українського правительства, а також тимчасового російського правительства, котрі знесли, або ограничили ті права, зносять ся. Привертаєть ся повна свобода заключуваня договорів продажі і покупки землі.
>
> Разом з тим будуть приняті міри до продажі земель по дійсній їх вартости від великих земельних власників для наділеня земельними участками малоземельних хліборобів.

Се, що Скоропадський привернув земельну приватну власність, може навіть годить ся з домаганями більшости українського селяньства. Однак українське селянство все домагало ся, **аби на Україні посідали землю тільки ті, котрі роблять коло неї, значить — робучі люди, селяни.**

Сього впрочім вимагає суспільна справедливість, добробут і розвиток народу. Се не є стремлінє спеціяльно українське, а воно є у цілім сьвіті. У Франції велику земельну посілість знесла французька революція і французька републіка добробут краю завдячує тільки селянській хліборобській верстві. Для українського селянства революція передівсім мала значінє в справі земельній, а його здобуток був великим здобутком української нації; був знищенєм давних феодальних останків, коли то посіпаки польських королів і московських царів діставали з ласки великі земельні простори разом з невільним народом.

Се знищенє неволі українського хлібороба на своїй землі було великим здобутком української революції і **власне сей здобуток гетьман Скоропадський запропастив одним махом, а за підпорою німецьких, австрійських, угорських і турецьких військ.**

Він „привернув" усю приватну власність, значить половину правобережної України віддав знова в руки горстки польських вікових опришків, а половину лівобережної України віддав в руки Москалів, бувших слуг царського самодержавя.

А українському народови оставив другу половину рідного краю. Трийцять пять міліонів робучого народу має половину українських земель, а другу половину горстка чужинецьких наїзників-галапасів.

Нарід **„може купувати"** собі у дідичів **землю по дійсній її вартости,** каже гетьман Скоропадський.

Се значить, що український нарід має за ту землю, коло котрої сам він тільки все працював, — ще заплатити. Нарід працював; нарід шляхті добував з тої землі міліони, які вона держить в заграничних банках, а тепер ще має їй доплатити. Ще має задовжитись і платити. Платив за скасоване панщини і ще тепер має платити. І то — дійсну її вартість. А відки та вартість взяла ся? Чи не селяни дали тій землі вартість своїм потом і своєю кровю? Нехай шляхта продасть землі по такій вартости в полудневій Америці, а переконаєть ся, яка є вартість землі, де нема хліборобського населеня.

Се є обрабоване народу з його здобутків в його революції; се замах проти української революції в користь дідичів, котрі хотять обдовжити український нарід на довгі літа і вивезти овочі його праці до чужих країв.

І тому то проти сього замаху мусить боротись цілий український нарід.

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ ОСНОВУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ГРЕЦЬКО-ПРАВОСЛАВНУ ЦЕРКВУ.

В місті Саскатун (провінція Саскачеван, Канада) відбув ся в днях 18 і 19. липня б. р. зїзд Українців у церковній справі.

Англійська часопись „Саскатун Фенікс", з дня 20. м. м., пише про сей зїзд слідуюче:

Українці рішають осувати українську грецько-православну церкву в Канаді.

Формують братство для пропаганди і т. д.

Епископ має бути вибраний загальним збором.

Дводнева сесія представителів українського населеня в західній Канаді покінчила свою роботу в пятницю пополудни. Присутних було сто пятьдесять делегатів. Провідні точки отсих нарад заключають ся в слідуючім:

1) Опрокинене сучасної церковної політики і провідництва грецько-католицького епископа Будки.

2) Основанє української грецько-православної церкви в Канаді.

3) Зорганізоване українсько-православного братства в цїли виконаня резолюцій, ухвалених на зїзді.

4) Основане українського грецько-православного духовного семинара в місті Саскатун.

5) Збірка поверх 2,000 дол. на початкуючі видатки для переведеня інкорпорації, пропаганди, організації і т. д.

Зміст резолюції, ухваленої на зїзді, є слідуючий:

Позаяк голова руської грецько-катол. організації в Канаді домагав ся постійно переписаня церковних маєтків руських греко-католиків в Канаді на руську грецько-католицьку корпорацію в Канаді, яку то корпорацію становить сама особа епископа, або на корпорації руських грецько-католицьких парохій і місій, яких епископ є одиноким представителем і управителем;

Позаяк на підставі умов згаданих корпорацій руські грецько-католицькі парохії є позбавлені всяких прав щодо управи своїми церковними маєтками;

Позаяк згаданий епископ забороняє сповняти духовні чинности жонатим грецько-католицьким сьвященикам, яка то заборона йде в розріз з обрядом і правами згаданої церкви, а на місце жонатих сьвящеників запровадив целїбат;

Позаяк згаданий епископ надає юрисдикції поміж укр. греко-католиками римсько-католицьким місіонарам, іменно отцям Редемптористам;

Позаяк згаданий епископ приписує собі самому виключне право мати нагляд і контролю над просьвітними й иншими інституціями серед українського народу в Канаді;

Позаяк згаданий епископ заряджує справами церкви — противно демократичним засадам сього краю, а які то засади канадійські Українці сильно підтримують;

Позаяк згаданий епископ дуже часто своїм поведенєм ділав на некористь Українців в Канаді;

Позаяк всякі заходи і домаганя поступових елементів серед Українців, домагаючих ся від згаданого епископа більше толеранції і приличного поведеня у виповнюваню його обовязків, оказались безуспішними;

Позаяк згаданий епископ в нехристіянський спосіб відмовляв постійно духовних обслуг грецько-католицьким парохіям, що не годились переписати без застережень своїх церковних маєтків на його корпорації;

Позаяк згаданий епископ страшив екскомунікацією членів ріжних українських просьвітних інституцій, які не є під його абсолютною котролею, і дав розпорядженє своїм сьвященикам, не принимати до сповіди ані не давати розгрішеня таким членам;

Позаяк теперішна руська грецько-католицька церква є висьлідом церковної унії, яку накинено Польщею в 1596 р. на часть українського народу, а яку то унію підтримувала опісля Австрія;

Длятого ми, представителі українських поселенців і парохій в західній Канаді, рішаємо:

Осувати українську грецько-православну церкву в Канаді на слідуючих засадах:

а) Згадана церква має бути в злуці з иншими східними церквами, маючими тойсам обряд і догми;

б) Сьвященики мають бути жонаті;

в) Парохіяльні маєтки мають належати до парохій і парохії мають заряджувати ними;

г) Всі епископи (владики) мають бути вибирані Синодом, який становити будуть сьвященики, делегати парохій і братств;

ґ) Парохії мають право принимати і відправляти своїх сьвящеників.

В цїли виконаня повисших справ зїзд рішає осувати українське грецько-православне братство, котре займеть ся:

1) Переведенем інкорпорації грецько-православної церкви в Канаді;

2) Організованем українських грецько-православних парохій;

3) Зєднанем відповідних сьвящеників для сих парохій;

4) Приготованем і скликанем загального конгресу з прихильників і членів сеї церкви для доповненя сеї церковної організації.

Марко Сиротин.

ОДИНОКА НАДІЯ.

Лиш одна, одна надія,
Що держить мене в життю,
Се — що верну на Вкраїну
І боротись там буду.

МОСКВОФІЛЬСТВО НІМЕЧЧИНИ.

Колиб треба нових доказів нездібности німецького народу взагалі, як видно по роботі визначнійших німецьких журналістів, призвичаїти ся до чужоземного народу і його культури, розуміти та трактувати його після принятих цивілізованим сьвітом форм, чисельні німецькі кореспонденти на Україні дали аж надто таких доказів.

Ціла ся афера булаб сьмішною, колиб не була так сумною.

Перші симптоми сего були їх так звані відкритя в новій українській державі.

Один з сих кореспондентів думав, що знайде на Україні державу солідно зорганізовану, яка поставить з ентузіязмом свої засоби і силу до розпорядимости Німеччині.

Йому й на думку навіть не прийшло, що така велика держава не може сформувати ся в кількох місяцях, та що тимбільше, в часі постійної революції треба не місяців, але років пильної праці компетентних мужів, аби привести її до ладу, та що врешті українська держава в першій фазі свого формованя має богато инших задач до виконаня, ніж ставити свою шию на службу Німеччині.

Не дивниця отже, що чоловік, посідаючий так мало практики політичної та суспільних відносин, приїзджаючи до Києва і побачивши в живі очи дійсність, розчаровуєть ся і летить в своїм понятю сути річи до противної екстреми — від ентузіязму до розчарованя, від українофільства до українофобства, від орієнтації української до орінетації московської.

Таку зміну поглядів він виявив в німецьких брошурах та журналах. А се, чим годують своїх читачів німецькі дневники, як „Берлінер Тагеблят" і „Фосіше Цайтунґ", від кількох тижнів, приведе до розпуки навіть найсеріознійших і найрозважнійших мужів німецького народу; годують по просту леґендарними неможливостями.

Др. Ледерер між иншим твердить серіозно в часописи „Берлінер Тагеблят", що на Україні нема одніської душі, яка думалаб про самостійність краю, та що нарід не думає нічого більше як се, щоби чимскорше вже повернути під правлінє Москви.

Якийсь Ротгайм заявляє в часописи „Фосіше Цайтунґ", що української мови взагалі нема та що на Україні говорять лиш по московськи, і що більше, так звана українська мова видумана в Галичині, як щось в роді есперанта, та що се була інтриґа австрійська!

Ані п. Ледерер, ані Ротгайм не знають ні словечка ні української мови ані російської мови. Сей послідний хоч не сумніваєть ся, що Петербурська Імператорська Академія Наук в році 1905 предложила правительству меморандум, виготоване найбільшими мужами науки в тодішній імперії, яким дали своє рішене, що **українська і московська мова — се дві осібні мови.**

Та що се значить для німецького кореспондента?

Московський націоналіст наговорив йому про „видумку" української мови, сей проковтнув всю свою мудрість і правдивість московську та репродукує опісля і сьвідомо пише в німецьких журналах, аби — мовляв — „обзнакомити", поінформувати і справити публичну опінію в справі України.

Та се ще не все. Після всіх правдоподібностий сі овочі загальцого баламуцтва і незнаня мають ще иншу ціль.

Яку? Німецькі політикери і журналісти не мають нічого більше на меті, як відреставроване бувшої російської імперії, до якої Україна мала би бути назад прилучена.

Се все заставляє нас вірити, що деякі впливові німецькі політики приняли сей „ґрандіозний" плян.

Почато величезну пропаганду в Німеччині, щоби приготовити опінію до сеї ідеї і треба признати, що се не остав без успіхів.

Доказом сего є слідуюче оповіщене в пресі неутральних держав і аліянтів:

Депеша зі Стокгольму, 27. цьвітня 1917.

Тут говорять, що дня 18. цьвітня мав відбути ся зїзд політичної групи промисловців і землевласників, яким проводили панове Гурко (швагер генерала) Кривошеїн і Феодоров, бувший міністер в правительстві графа Віте. На зїзді було порішено увійти в контакт з Німеччиною. Підставами порозуміня має бути: заборона вмішуваня Німеччини у внутрішні справи Росії, прилучене України назад до Росії і перегляне не берестейського мирового договору.

Німеччина поставить ся прихильно і згодить ся на сі пропозиції.

Зглишним буде пригадувати, що властиво Українці думають про сі версії та пляни.

(„L'Ukraine").

СОН НА ЦІЛІЙ ЛІНІЇ.

Всі сплять кругом. Але спить не сьвіт, а українська суспільність у Злучених Державах. Заснула блаженно і ще до нині не пробудилась.

Прочий сьвіт жиє, робота кипить, чужі ниви оброблені, чи оброблюють ся, лише наша, українська нива стоїть облогом.

Дорогий час марнуєть ся. Сили витрачуєть ся на буденну роботу, з якої нічого путнього нема.

І не пробудять суспільности жадні кличі, не зворушать її найстрашнійші вісти з рідного краю. Суспільність спить. Не всюди, бо по деяких місцевостях слідно якусь народну роботу, але загал — суспільність спить!

• • •

Не криймо ся і не встидаймо ся! Скажім собі правду в очи, що ми не шукаємо способів пробудженя, що в нас не слідно жадної роботи, яка мала би якийсь загально-народний характер, яка піднесла би українську іміграцію в Америці і цілий український нарід висше в очах сьвіта, а зокрема в очах Америки.

Правда, ми захоплені подіями на Україні, ми захоплені українською державностию, але для справи української державности ми нїщо не робимо. Американські Українці сподівають ся, видно, що їх пайку народної роботи зробить за них хтось инший...

• • •

Час від часу з деяких закутин Америки приходять скарги на сю апатію. Говорить ся, що тут чи там відбула ся всеславянська манїфестація, в якій одинак Українці участи не брали. Розуміє ся, сі скарги приходять від людий, які на місци не мають проводу в народі, але які бачать, що справа не стоїть так, як стояти повинна.

Одну таку скаргу, гідну уваги, осьтут занотуємо: Дня 28. липня б. р. в Лорейн, Огайо, відбула ся величава маніфестація, в якій взяли участь всі славянські народи, крім Українців.

Один з наших читачів, який доносить нам про сю маніфестацію, пише: „Два місяці брати-Славяни приготовляли ся до сеї маніфестації, в якій лиш Українці не взяли формальної участи. А могли взяти. Нас же тут є около 500 душ. — Цікавий факт: Сербів у Лорейн є лише 10 душ, а вони йшли в поході і заступали сербську націю!... Вони мали свого бесідника, який інформував чужинців про важку недолю його рідного краю і народу. Я був присутний на цілій церемонії і промовах. Представте собі, яке враженє викликав би на вас сей образ: місцевий майор (посадник) отвирає торжество промовою, витає всіх Славян, а підчас того згадує про Українців і каже, що Українців нема в Лорейн і тому вони в сьвяті участи не взяли. Чи не болить вас серце, коли ви певно знаєте, що в той час на сали є що найменьше 200 Українців?... Я пишу сі рядки, бо чую глибокий жаль до місцевих українських провідників, які не використали для рідної справи такої рідкої нагоди".

Отсе один з многих образків, які сьвідчать про наше загальне безробіте. Можна би навести ще много і много таких гірких фактів, та думаємо, що один вистарчить.

• • •

Сон отже на цілій лінії! Загальне безробіте на народній ниві! Та се безробіте не може тривати довше. Треба зарадити лихови, бо нїщо не робить ся, а час втікає і рішаючий момент застане нас з порожними руками.

Сьому лихови зарадить ся, коли народні провідники запряжуть себе і людий на місцях до роботи. Коли народні провідники будуть чувати над загально-українськими, а місцеві провідники над місцево-українськими справами, тоді і закипить робота!

(В.).

ДОПИСИ.

З PITTSFIELD, MASS.

Торжество розвиненя прапорів і сьвяткованє Дня Независимости.

Скоро стало нам відомо, що день 4. липня с. р. має бути сьвятом независимости для всіх народів, що поселились у Злучених Державах, то і ми, Українці в Пітсфілд, Масс., дня 9. червня с. р. на звичайнім товариськім мітінгу радились, аби взяти участь у параді в день 4-го Джулая.

Піднесли ся голоси, щоби купити шовкові прапори — американський і український синьожовтий, величини 5 через 7 стіп. Призначено людий, які мали засягнути інформації в майора міста та приготовити ся як слід до проектованого сьвята.

Щоби не було неприємностий з ворожих доносів, як то трафлялось Українцям по инших місцевостях, то комітет товариства постарав ся, що вже дня 2. липня місцева англійська часопись помістила, що перший раз в історії міста Пітсфілд буде маяти побіч американського український прапор.

В три дни перед 4-тим липнем відбув ся в льокали товариства „Юнг Мен Кріщен Асосіейшен" мітінг в справі сьвяткованя Дня Независимости, де і від нашого товариства було 6 делєгатів, а на котрім то касієр тов-а, п. Николай Стефанюк, поінформував Американців про наше товариство та про Українців.

Коли мітінг замкнено, то православний батюшка, Никола Губяк, лишив ся ще та інформував Комітет, що Українці і він то все одно. Дивно, що він сего не говорив, як ми були присутні, і не говорив, що нема України, так як то він любить собі говорити, що, каже, я як учую що про Україну, то мене трохи шляк не трафить. А тут слухав і якось його не хотіло трафити... Згаданий батюшка був делєгатом Росіянів, а не Карпаторосів, бо Карпаторосів навіть і в програмі не було.

В середу, 3. липня, ми мали сьвято розвиненя американського і українського прапора. О годині 8-мій предсідатель товариства розвинув американський прапор. На вид прапора посипались оплески і голоси: „Слава свобідній американській републиці!" Видко, що Українці цінять прапор свободи.

Предсідатель по короткій та щирій промові дав голос товаришеви Юркови Спасикови, який виснив значінє прапора, та як ми, Українці, маємо цінити прапор свободи, і що завтра припадає велике сьвято, бо минає 142 роки, як Американці вибороли собі независимість. І тому сей нарід обходить день 4. липня яко день побіди.

По скінченю сеї промови посипались оплески, а предсідатель розвинув наш прапор, український. Грімкі оплески і голоси: „Слава Україні! Слава Грушевському, що наш прапор здвигнув!" А портрет батька Грушевського дивив ся з прапора на нас і ніби хотів промовити: „Так, мої діти! Я здвигнув сей прапор, а ви держіть його високо, бо хоч ми вже вигнали одного ворога з нашої рідної землі, то другий, ще гірше клятий ворог наїхав на нашу вітчину і арештує її найвірнійших синів за се, що вони не позволяють йому господарювати на нашій земли". Залунали оклики: „Слава Винниченкови і всім українським провідникам та борцям за свободу України!" По сім залунав наш милозвучний гимн „Вже воскресла Україна".

По відспіваню українського гимну предсідатель говорив: „Товариші і товаришки! Нині ми зійшли ся, щоби вшанувати два прапори свободи, бо як Американці тому 142 роки боролись і вибороли собі свободу, таксамо й Українці борють ся за своє освободженє. Вже 260 літ минуло, як була свобода на Україні. Але вороги, таки сусіди України, забрали в нас ту свободу. Вони не могли дивити ся на свобідний український нарід тоді, як їх народи були в них невільниками, рабами, тай робили їм панщину. І тому вони загарбали наш край, а з ним і нашу свободу. Але Українці не переставали бороти ся за свободу і ми нині щасливі, що діждали сь сеї переломової хвилі, коли зоря починає зоріти на нашій рідній земли".

Коли бесідник згадав за Шевченка і Шашкевича, вказав на їх портрети та пригадав, що вороги України загнали їх молодими ще до гробу лише за любов України, то сльози із зворушеня самі котили ся по лици. З очий слухачів було видно, що вони хотять відімстити ся на катах, хотять крикнути: „Де вони? Покажіть їх нам! Ми відімстимо ся за наших борців і учителів! Прапор наш пониженний, але ми знова піднесли його і не дамо більше подоптати!"

На останку говорив п. Николай Стефанюк, касієр товариства, на тему про теперішні часи. Він заохочував Українців, аби вони чим можуть помагали нашій прибраній вітчині, бо побіда Америки — се побіда демократизму над автократизмом. При кінци бесідник запросив, аби всі Українці зійшли ся о 7-мій годині на галю, чим покажуть свою льояльність, коли возьмуть участь в поході. Промову п. Стефанюка нагороджено оплесками, після чого кождий спішив вдоволений домів, аби відпочати, бо завтра в похід...

В день 4. липня, пів до семої рано, маленький дощик прикропив доріжку, щоб не курилась, гейби зробив се Українцям, котрі мають показати чужинцям свій прапор — перший раз в історії міста Пітсфілд.

Година 7-ма. Сходять ся Українці. Пильно роздаєть ся кождому американський прапорець і синьо-жовту відзнаку. О годині 7.30 вже всі стоять в рядах на дворі, з прапорами і великою таблицею, котру несло двох товаришів, а на котрій виднілась великими літерами напись — з одної сторони: „We demand freedom and independence for 40,000,000 Ukrainians. We protest against German atrocities in Ukraine", а з другої сторони: „We demand freedom for Ukraine and for all peoples of the world. America must win, for Democracy can't lose".

Починаєть ся похід. Тихо й поважно висунули ся Українці на головну улицю, немов що кликнуло: „Рихтуйте ся! Днесь ваш перший виступ перед чужинцями в рядах народів!" І здвиг ся наш прапор, цілим полем розстеливсь... І хто знає, яка гадка промайнула тоді неодному з нас...

Прапори повівають, ряди тихо доходять до означеного місця, де мает ь ся зачати головний похід. Кождий Американець здіймає капелюх на вид прапора. Так прибули ми на означене місце.

Година 9-та. Улиці заповнені від зібраного народу. Починаєть ся головний похід. Переходить 1-ша і 2-га дивізія. Приходить пора і на нас. Вже йдемо попри сіти гол. На вид наших прапорів і написий зриваєть ся буря оплесків і окликів: „Українці йдуть!" І тут то, здаєть ся, найбільша хвиля вражінь. Ми, про котрих недавно ще ніхто не знав; ми, що віками були переслідувані татарським лихолітем, поневолялись під ляцькою, московською, австрійською і мадярською кормигою, а тепер ще проклятими Швабами — ми тут виступили як вільні з вільними, як рівні з рівними. Прапор наш, ворогами зневажаний, повіває в крузі товариств, в рядах дорогоцінних прапорів, як от прапор свобідної Америки.

І чиж не любити нам сей свобідний край? Скрізь витають Українців оплесками, скрізь читають: „Українці жадають увільнення 40,000.000 Українців". І здаєть ся, що се не на яві, а сон.

Красно, дуже красно відсьвяткували ми День Независимости Америки. Кождий з нас тішив ся, що скрізь нам плескали. Кождий був вдоволений та говорив, що Росіяни не приняли до себе Карпаторосів, бо Карпатороси хотіли взяти їх прапор і йти вперед, на що Росіяни не позволили. Та так вони самі мусіли лізти осібняком, та все споглядали на наш прапор.

Так знайте, батюшко Губяк, що ви зі своїми Карпаторосами не є Росіяни, а лише Малороси, а се значить Українці, бо говорите українською мовою, так само як і ми. Отже прошу о. Губяка, аби він не інформував Американців, що ми є такісамі як він зі своїми Карпаторосами. Я розумію се, що ви з ними є такісамі як ми, бо говорите нашою мовою, тільки в тім є та ріжниця, що ми є вірні сини Матери України, якої мовою говоримо, а ви є її зрадниками, бо цураєте ся свого і ходите по чужих. Такому і пристанівку не знайти!...

На сім місци складаю щиру подяку всім Українцям, що не відмовили ся від походу і майже всі виступили власне в тім часі, коли то нам найбільше о те ходило. Честь Вам і подяка! Нехай се буде заохотою для нас, аби ми могли ще лінше колись пописати ся. Нам треба злучитись, бо в єдности сила, а де сила, там і воля.

Учасник походу.

З HARTFORD. CONN.

Спростованє.

В числі 87-мім „Свободи" (з 23. липня б. р.) находить ся допись із Гартфорд, Конн., п. з. „Сьвяткованє Дня Независимости". Сю допись написав якийсь „Учасник паради", але написав неправду, яку я приневолений отсим спростувати.

Отже річ мает ь ся так: В середу, 26. червня б. р., в гали гр.-кат. церкви зібрало ся кільканайцять Українців, які мали на ціли обговорити все те, що було потрібне до відсьвяткованя в нашій місцевости Дня Независимости. Сі люди вибрали до переведеня справи екзекутивний комітет з пятьох осіб: 4 католики — о. Р. Залітач (на засіданю неприсутний), п. Кашуба, п. Подоляк і я (Ковальський), і 1 пресвитеріянин — п. Галенда. Сей комітет забрав ся зараз до роботи. Розумієть ся, що о. Залітач, який не був у Гартфорді присутний, не міг робити нічого. Ухилив ся від спільної роботи і дяк о. Залітача, п. Кашуба, котрий почав ділати на свою власну руку.

Коли о. Залітач приїхав в суботу вечер зі Сейбрук, Конн., то сказав на засіданю, що не буде лучити ся з ніким. Тільки „його родина" (парохія) піде в параді, а другі (православні, пресвитеріяни і инші) можуть собі іти, але тільки у корови під........ Рівночасно кричав, що хто не є греко-католиком, той не є Українцем (sic!). Мене-ж і п. Подоляка зі салі вигнав.

Так о. Р. Залітач розбив усе. Потім (в день 4. липня) наробив встиду на улици Лифает, бо в присутности всіляких чужинців не хотів пустити на чоло таблиці з написию „The New Ukrainian Republic", а конче хотів дати наперед таблицю з написию „The Ukrainian Catholic Section". Треба було аж американського офіцира, котрий йому остро розказав: „Go back, father!" Сей офіцир велів, аби ті Українці, котрі виступили до походу з написию „The New Ukrainian Republic", ішли на переді, а о. Залітач зі своїми прихильниками за ними.

Щодо поділу гартфордських Українців на партії, то тих партій є не дві, — як говорить п. „Учасник паради" — але пять, а радше шість: 1. Греко-католики; 2. Православні; 3. Ті, що ходять до польського костела (понад 500 душ); 4. Пресвитеріяни; 5. Соціялісти; 6. Такі, що з причини „політики" о. Залітача не ходять ніде.

Щодо моєї особи, яку у простованій мною дописи зачіплено поіменно, то я заявляю отсе: Яко укінчений гр.-кат. богослов, я жду на висьвяченє (се може посьвідчити Адміністратор гр.-кат. дієцезії в Америці, Впр. о. П. Понятишин), отже ясна річ, що я ніколи не був, не є і не буду, ані не можу бути приклонником прічера п. Галенди. Панотець Залітач називав мене прилюдно Поляком, але я Поляком ніколи не був і не буду. Я є Українець з Холмщини (з Підляся) і називаю себе отверто сином свого народу. А за те, що я старав ся на День Независимости зорганізувати всіх гартфордських Українців, без огляду на релігійні чи партійні переконаня; за те, що я докладав усіх своїх сил, аби українська громада в Гартфорді запрезентувалась перед чужинцями як один муж, аби всі Українці показали Американцям свою національну сьвідомість, карність і солідарність, аби ніхто з Українців не пхав ся під чужий покров, але щоб кождий станув під українським прапором — за те чейже мене не повинно ся називати приклонником пресвитеріянів.

Знаючи добре другого зачіпленого в дописи п. „Учасника паради" чоловіка, п. Івана Подоляка, я є певний, що п. Подоляк упав також жертвою людської злоби, бож він є, так як і я, добрим греко-католиком і не має ніякого нахилу до пресвитеріянських вірувань.

Всі тутешні Українці, не виключаючи і сторонників о. Залітача, знають дуже добре, хто викликав уличний шкандал під час паради в день 4. липня. Се зрештою виявило ся докладно в суді і судія дав відповідне „поученє" не кому иншому, а о. Залітачови.

Загалом я по совісти і щирости скажу зовсім отверто, що доки парохом нашої громади буде о. Роман Залітач, доти тут не буде потрібного ладу і супокою. Знаю також і те, що о. Залітач (чи котрийнебудь з його прихильників) фальшивими дописями в „Свободі" і в „Америці" справи не полагодить, бож люди, котрі дивлять ся на „політику" о. Залітача власними очима, не можуть повірити в те, що напише зі злоби якийсь-там „учасник паради".

Онуфрій Ковальський.

Від Редакції: У повисшій справі ми кромі дописи п. Ковальського дістали з Гартфорду ще дві инші дописи, а навіть мали нагоду розпитати про се двох віродостойних сьвідків. Всі вони заявляють згідно, що о. Залітач поповнив народний злочин, бо викликав прилюдно нечуваний шкандал — раз на улици Лифает, а другий раз у Колт Парку, де його люди дикими криками перебивали промову п. Галенди і тим знеславили місцеву українську громаду, а посередно і весь український загал, перед присутними на параді чужинцями. Із всіх трох дописий і з оповідань двох переслуханих нами людий показує ть ся, що гартфордські Українці є на свого пароха сильно огірчені.

ІНДІЯНИ В АМЕРИЦІ.

Індіяни, тубильці сеї країни, де живе тепер майже сто міліонів чужинців, — вже на вимертю. Тепер у Злучених Державах є лише 335.998 Індіян. З них половина приняла горожанство сеї держави; з негорожан 50.000 жие ще по давному звичаю, вдягаючи на себе шкіри. Із загального числа лише 30% вміє читати і писати по англійськи.

На 336.000 Індіян є лише 33.000 молодців здібних до військової служби. Покищо доси лише 6.000 Індіян служить в американській армії, з того 85% добровольців, а прочі затягнені до війска на основі військового закона.

Найбільші індіянські оселі є в Норт Дакоті, Савт Дакоті, Монтані, Вайомінґ, в Айдаго, Вашінґтоні, Ореґоні, в Неваді, Юті, Арізоні і в Ню Мексико.

В Норт Дакоті жиють вони в повітах Ролет, Бенсон, Монтрейл, МекКензі, Дун, Мерсер, Лін і Ворд (10.000). В Савт Дакоті є вони в повітах Корсон, Дюей, Цібах і Армстронґ (22.000). — В Монтані є вони в повітах Веллей, Щерідан, Блейн, Розбуд, Біґ Гори і Тітон (12.000). — У Вайомінґ є вони лише в повіті Фремонт (2.000). — В Айдаго в повітах: Лемгі, Бінґгем, Баннак, Пакер, Овайгі і Кутенай (5.000). — У Вашінґтоні жиють вони в повітах Чіґол, Оканоґен, Ферри, Стевенс і Якіма (12.000). — В Ореґоні є в повітах Опатілля, Васко, Крук, Лейк і Клямат (7.000). — В Неваді є лише малі оселі в повітах Елко і Вашу та в Лайон і Мінерал (10.000). — В Юті цілий повіт Васач і східна частина Юінти замешкані Індіянами (5.000). — Найбільші індіянські оселі є в Арізоні, бо там Індіяни замешкують майже цілі повіти Кукуніно, Апасіе, Джіля, Ґраґам і вчасти Моґав, Юма, Марікопа, Піналь і Піма (45.000). — В Ню Мексико є вони в повітах Сан Жуан, Ріо Арріба, МекКінлей і Отеро (22.000).

Крім сього мешкають Індіяни і в инших стейтах, але не збитою масою. У названих висше стейтах жиють вони місцями громадами в так-званих резервоарах, якими опікуєть ся правительство Злучених Держав. Так приміром в Оклагомі є їх аж 120.000, але тут розкинені вони по цілім стейті і в жаднім повіті ані місцевости не творять більшости населеня. Навіть в нюйорськім стейті є їх 8.000, але тут вони розбиті по всіх усюдах. Найменьше Індіян є в Мериленд (55), у Вест Вірджінії (36), в Ню Гемпшир (34), у Вермонд (26) і в Делавар (5). В найбільшім американськім стейті, Тексас, є їх лише 700.

Найзамітнійшою індіянською місцевостию є маленьке місточко Булгед, над рікою Ґренд в Савт Дакоті. Се місточко довший час було політичним оседком Індіян; відси вони провадили через довгі літа боротьбу із вашінґтонським правительством і там уплянowували всякі замахи на сучасних політичних і адміністраційних верховодів у сім краю.

З великого індіянського народу остало тепер лише 336.000 душ. І сі 336.000 душ можуть завдячувати тепер своє істноване лише правительству Злучених Держав, яке викидає грубі міліони, щоби вдержати при житю тубильців сього краю.

ЯК АНГЛІЯ ДБАЄ ПРО ДІТИЙ.

Із усіх европейських держав найлучше ще бережуть дітий закони у Великій Британії та Ірляндії. Англійський закон дає малим дітям о много красшу охорону ніж в якійнебудь иншій державі на континенті. Малих бережуть закони перед всякими можливими фізичними та моральними небезпеками. Передівсім найострійше заборонено дітям низше 5 літ давати якінебудь алькоголічні напитки. Сю заборону заведено тому, бо матери з низших кляс дають що раня дітям рід лікеру, щоби їх тим заглушити та заспати, а самі тимчасом ідуть до цілоденної праці. Очевидно більшість тих нещасливих материй не знає, яку велику шкоду приносить алькоголь дітям. Закон карає такі матери дуже остро.

Рівнож дуже важко карає англійський закон тих, що приймають від дітий низше чотирнайцятого року житя річи в застав і за те дають їм позички.

Сей закон має на меті зупинити крадіж між малолітними, які певно не будуть красти, коли не будуть мати спромоги вкрадені річи продати, зглядно заставити. Як вказує статистика, від часу заведеня сего закона число крадежий значно зменьшило ся. Також велике значінє має закон, який забороняє уживати малолітних яко уличних танцюристів, співаків та акробатів у нічній порі.

Також не можна дітям низше 16 літ жебрати. Сей закон заведено тому, бо в Лондоні дуже часто лучаєть ся, що жебраки „винаймали" в бідних людий малі діти, яким нічого або дуже мало давали їсти, щоби в той спосіб діти зле виглядали та зворушували серця милосерних людий.

Рівнож в найострійший спосіб забороняє закон віддавати малі діти на виховане жінкам, яких заняте та перебіг житя не є в поліції точно звісні. При помочи сього закона вдало ся в Англії майже зовсім усунути т. зв. „фабрики ангелят", які, як звісно, полягають на тім, що матір, котра не може чи не хоче удержувати дитини, віддає свою дитину жінці, яка вміє вже про те подбати, щоби дитину в короткім часі виправити на тамтой сьвіт.

Ч. 863 Адм.

РОЗПОРЯДЖЕНЄ В СПРАВІ „ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ ГР. КАТ. ДЯКОУЧИТЕЛІВ В АМЕРИЦІ".

Всім, кому треба, даєть ся отсим до відома, що Веч. о. Ал. Павляк зрік ся уряду голови Товариства українських гр. кат. дякоучителів в Америці. Наслідком того уряд голови згад. Товариства обняв з днем 1. серпня с. р. дотеперішний заступник голови п. Теодозій Каськів.

Рівнож даєть ся до відома, що в справах Товариства (окрім справ фінансових) належить відносити ся на адресу:

Mr. THEO. KASKIW,
331 Hunterdon St. Newark, N. J.

Фінансове діловодство веде секретар Товариства п. Петро Дмитрик, якого адреса є:

Mr. PETER DMYTRYK,
[illegible] Cedar St. Yonkers, N. Y.

Ч. 864 Адм.

Отсим назначуеть ся другий реченець дякоучительских іспитів на второк, на день 24. вересня с. р., на 3. годину по полудни. Іспит відбудеть ся в дієцезальній канцелярії: 295 Hunterdon St., Newark, N. J. Сей іспит назначений для сих пп. дякоучителів, які є вже приготовані, а які не явили ся до першого іспиту наслідком ріжних перешкод. Сі пп. дякоучителі, які схочуть піддати ся іспитови в згаданім реченци, мусять заслати свої зголошеня найпізнійше до 20. вересня с. р., на руки секретаря Товариства.

Предмети іспиту будуть такі: 1) катехизм і біблійна історія, 2) церковний і хоральний спів, 3) церковний устав, 4) старославянська мова, 5) українська мова і історія, 6) педагогія (в гоголовних нарисах) і шкільна гігієна.

Рівнож пригадуеть ся, що після § 48 статута Товариства кошти получені з іспитами, оплачують члени Тов-а, які зголосять ся до іспиту.

Нюарк, Н. Дж., дня 5. серпня 1918 р.

о. П. Понятишин,
дієц. адміністратор.

Ганна Д.

ПІСНЯ З МОГИЛИ.

Я в чужині пропадаю,
Марно літа трачу;
Чи діждусь я щастя того,
Щоб хоч раз тебе побачить?...

...Не побачиш, не відчуєш
Вже горячої любови;
Ти забудь і більш не згадуй,
Як колись любились ми...

Ти забудь про тихий вечір,
Ти не згадуй про любов;
Я в землі сирій спочила,
Не прощавшись з тобов...

Не прощав ня рідний батько,
Рідна мати дорога;
Попрощали чужі люди
І незнана сторона...

Так тут тяжко, так тут тужно,
Нещаслива в сьвіті я;
О, прощай, мій наймилійший!
Прощай, неня дорога!

ПОМАНА.

Замкнув очи на віки. Попращав ся з тим сьвітом, де то він терпів нужду, голод і холод. Від колиски аж до послідної хвилі житя тяглась одним непереривним тягом нитка нужди, котра його з кождим днем омотувала сильнійше. А тепер вже він байдужний на всякі терпіня; не боїть ся ні голоду ні холоду; вони йому вже нічого не вдіють. Довкола стоять жінка і діти, ті його спільники в нужді. Він лишив їх, бо вичерпались його сили; не годні були йому довше служити. Лишили ся сироти на поталу нужді. І хто-ж тепер уступить ся за ними, хто їм поможе терпіти? Служив у дворі, тай ще яко тако жилось! А тепер! Хто-ж їх погодує, хто приодіє, хто заплатить податок за ту стару хатину, в котрій вони мають ще де голову склонити?

Тепер будуть мусіли розлізти ся межи люди мов ті мишенята, щоб дальше терпіти, доки кострубата смерть не закінчить їх терпінь. Стоять сироти тай плачуть, гіренько плачуть. А найменьше не розуміє, що то кругом него діеть ся; тримаєть ся матери за спідницю, розглядаєсь, а вкінци питає: „Неньо нинька підуть до двола? Мозе воци мене підвезуть..." Мати жахнулась, мов зі сну пробудилась. Нічого вона не відповіла, лиш в голову поцілувала, зрошуючи біле волосечко слізми.

Зійшли ся люди, стали коло мерця поратись, лагодити все по звичаю. А тут у хаті нужда, нема нічого. Добрі люди постарали ся, зробили все, що треба, аби по христіяньски тіло схоронити. У всім давав ряд сусід Гр. Саньчук. Була то людина чесна, тай всюди любив нести поміч, дати добру раду, де того було треба. Знав він нужду покійного, тому й зявив ся, щоби все довести до ладу. Бо знав він також і ту лиху сторону наших людий, що богато їх іде до мерця лиш задля того, що там знаходить ся сивулька-горівка. Лихий тай поганий сей звичай, та на жаль вкорінив ся він у нас глибоко. За проводом Саньчука зробили люди, що треба; кождий жертвував, що міг, і так знайшло ся все. Споряджено мерця, зладжено хліб і ще деяку страву для сиріт. А всі так якось щиро, так якось охочо брались до діла, що аж мило, що аж любо на се діло дивитись. Не було тут горівки, тої принади, але на се тут ніхто не числив, бо й яке-ж би то було серце, котре-б від тих нуждарів жадало щось подібного. Чиж не камінь мав би той у грудях, хто-б хотів, аби тут в такій нужді брано горівку до гроша, роблено довги тай попадано в ще страшнійшу нужду? Се вже булаб нелюдскість.

Правда, се у нас рідкість, аби без горівки обходилось, але воно так було. Буває у нас і таке, що йдеть ся до мерця, понесеть ся ту сьвічку, а притім випеть ся за поману, і то нераз так, що потім не в силі устоятись на ногах. Воно нераз і гірше ще буває...

Надійшов день похорону. Зійшли ся люди, принесли процесію, прийшов панотець з даскалом (дяком) і паламарем. Відправили в хаті, рушив похоронний похід до церкви, а відти на кладовище. Над гробом сказав панотець послідне слово. Розпращавшись в імени покійного з присутними, подякував їм за послідну прислугу, зділану покійному. „Дякувать вам, дорогі братя, за ту послідну прислугу, за ті труди, за ті дари, які ви принесли так щиро, по христіяньски, покійному. Дякувать вам, дорогі братя, і за те, що ви в тім горю не лишили сиріт ним кинених. Велике се діло, братя, помагати ближньому без користи для себе. От се правдива помана!"

М. Сторожук.

НА СИБІРИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 7, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

СИБІР МАЄ НАМІР ВИПОВІСТИ ВІЙНУ БОЛЬШЕВИЦЬКОМУ ПРАВИТЕЛЬСТВУ.

ЛОНДОН, 5. серпня. — **Півурядові російські часописи, „Правда" і „Ізвестія", доносять, що сибірське провізоричне правительство має намір виповісти в протягу кількох днів формально війну російському савєтському правительству,** як се доносять телеграми з Копенгаген.

Західно-сибірське правительство в Омску повідомило всі невтральні держави і держави аліянтів про утворене зовсім независимого сибірського правительства.

Справа інтервенції аліянтів порішена.

ВАШИНГТОН, 5. серпня. — **Пляни в справі зорганізованя і висланя американських війск до Владивостока, де вони мають співділати з війсками прочих аліянтів в цїли уділеня помочи Чехо-Словакам, виготовлюють ся в американськім головнім штабі.**

З департаменту війни доносять, що правдоподібно найдальше в середу шеф головного штабу, ген. Марч, оголосить точний звіт щодо військової інтервенції Злучених Держав на Сибіри.

Як се дотепер є відоме, Злучені Держави мають намір вислати до Владивостока всього кілька тисяч війска для співділаня з прочими відділами. На чолї цілої оружної експедиції буде стояти японський генеральний штаб.

Большевики мають намір виповісти Японії війну.

АМСТЕРДАМ, 6. серпня. — Вісти, які надійшли з Москви до Берліна, доносять, **що большевицьке правительство розважує справу виповідженя війни Японії.**

Премієр Ленін, говорить телеграма, дотепер був противний такій акції, але тепер положенє є сього рода, що правительство є приневолене виповісти війну Японії, не оглядаючи ся навіть на се, що нарід противить ся всякій новій війні.

У ФІНЛЯНДІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 7, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Німці беруть участь у фінсько-російських переговорах.

АМСТЕРДАМ, 6. серпня. **Представники фінського і російського правительства розпочали нині в Берліні мирові переговори.**

Цїлию переговорів є остаточне заключенє мирового договору між Росією і Финляндією.

Др. В. Штум, заст. секретаря міністра загр. справ, отворив засїданє промовою, в якій зазначив, що німецьке правительство буде також мати своїх представників на всїх засїданях конференції, щоби помогти делегатам до осягненя для обох сторін вдоволяючого висліду.

Фінці величають німецького цісаря своїх освободителем.

АМСТЕРДАМ, 5. серпня. — „Нордддайтше Альґемайне Цайтунг" доносить, що фінська депутація, яка прибула до Берліна, вручила німецькому цісареви Вільгельмови фінський хрест свободи. Цісар прийняв хрест яко символ зєдиненя німецького і фінського народів.

Німецький цісар підніс у своїй промові, що Фінці і Німці разом борють ся о свободу і независимість Фінляндії, та висказав надію, що независимість Фінляндії буде підставою вірної і сердечної приязни „між обома поступовими народами, які борють ся о свою свободу".

Заявляючи, що у сїй сьвітовій боротьбі Німеччина має на цїли помогти другим народам скинути зі себе кайдани і здобути свободу, німецький цісар сказав:

„Нашими ділами осягнули ми без великого говореня те, чим наші вороги все хвалили ся, проголошуючи се яко своє змагане, але чого вони ніколи не старали ся здійснити, а іменно охорону малих народностий в їх боротьбі о свободу".

Фінський сойм має 5. серпня порішити справу устрою держави.

ЛОНДОН, 2. серпня. — Як се доносить зі Стокгольму телеграми від кореспондента „Таймса", Німеччина обіцяла Фінляндії на случай, коли би вона згодила ся приймити монархічний устрій держави, свої услуги в цїли позисканя для Фінляндії східної Карелії (мурманське побереже).

Дня 5. серпня має відбути ся засїданє фінського сойму, на якім має бути остаточно порішеною справа будучого устрою держави.

Прихильники монархії, як се додає телеграма, роблять всі можливі заходи, щоби позискати при голосованю більшість, конечну до ухваленя конституції, а яка виносить дві треті части всїх голосів.

Англійці мали розстріляти членів савета.

СТОКГОЛЬМ, 3. серпня. — Одержано вістку, що англійські війска, які заняли місто Кем (в Карелії), розстріляли кільканайцять членів місцевого савета.

Англійський посол оголосив урядове заперечене сеї вістки.

В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 7, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

В передодни нового наступу в Італії.

ПАРИЖ, 4. серпня. — З Риму одержано телеграми, які потверджують вістку, **що австро-німецькі війска в короткім часі розпічнуть новий наступ проти Італії. Австрійці є певні успіху з причини, що стан води в ріці Піяве дуже низкий.**

Турецькі дивізії на поміч Австрії.

ЦЮРИХ, 3. серпня. — В Тиролю під проводом архикнязя Евгена відбула ся велика воєнна нарада, як се доносять нині одержані вісти.

В нарадах мали взяти участь також члени німецького головного штабу.

Телеграми з Інсбрука, столиці Тиролю, доносять, що в короткім часі мають прибути на італійський фронт турецькі дивізії. Туреччина однак не годить ся, щоби турецькі війска були помішані з війсками австрійськими, але бажає, щоби вони становили окрему армію під турецьким командантом.

Австрійці беруть до примусової праці всїх Сербів від 17 до 55 літ.

ЛОНДОН, 4. серпня. — **З достовірних сербських жерел доносять, що австрійські власти покликали до примусових робіт всїх Сербів у віці від 17 до 55 літ.**

Як се доносять дальше вісти, Серби мають бути ужиті до праці при живах в Австро-Угорщині.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІНІКСВІЛ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 321, подає до відома членам, що місячний мітинг через важну причину відложений з 11. с. м. на 18. Кождий член має явити ся в означенім дни о 2-гій годині пополудни в Польській гали, бо є важна справа до полагодженя. Также буде вибір деяких урядників. — Д. Савчин, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Як польські капралі страшать наших людий.

Василь Когут, наш читач і Сентрал Вілледж, Конн., пише Хвальна Редакціє: — Отсе зноза доношу Вам про новий спосіб польського терору над нашими людьми, але то не в Холмщині або в Галицнні, але у Злучених Державах, у демократичній републиці, в стейті Коннетикут. Я дістав був два покликаня від польського рекрутаційного бюра в Гартфорд. Тоді я питав ся Хвальної Редакції, що маю з тим робити, чи відписувати ім чи ні, і дістав від Вас відповідь, аби ім відписати, як звичайна чемність наказує. Отже я ім відписав по українськи, як на Українця пристало. Крім листа написав я ще і картку, кажучи, що се зайшла може яка помилка або що, бо я не Поляк, а Українець і тому не пійду до польської армії. Се писав я до них яко до порядних людий, та вони не теє... За кілька днів дістаю третий лист „ставіць сєн катеґоричне для власнеґо добра". Та я з тої катеґоричности нічого собі вже не робив. Не відписував уже, бо думав, що позбуду ся іх, але де там. Польська „завзентосць" і тут, в Америці, хоче солию воювати, і воює.

— На 25. липня, о 8-ій годині вечером, дістаю четвертий лист, але вже не з Гартфорду, а з Віллиментик, і то урядова коверта: War Department, з урядовою печаткою „локал борд №17", а в середині письмо, що я мушу ставити ся на другий день о 4-тій годині до асентирунку. Я прийшов до „корт гавзу" у Віллиментик (а був зі мною також один Поляк, який мав подібне покликане) і застав там двох Американців і одного польського офіцира. Зараз один Американець прикликав нас обох близше і каже: „О, ви хочете вступити до армії". І почав він хвалити польську армію, що вона бореть ся разом з американською за свободу всіх народів, а вкінци питає, як я називаю ся. Я кажу, що Василь Когут, але Поляки перехрестили мене на Базіль Коґут, хоч я не є Поляком. Він тоді спитав мене, хто я є. — Українець, — кажу йому — а не Поляк! Спитав мене, відки походжу. Я сказав йому, що з Галичини. Він каже, що не робить ріжниці, відки я походжу, але до армії можу вступити. На се я сказав йому, що до польської армії ніколи не пійду. Поляк, який був зі мною, також казав, що до польської армії не вступить. Тоді польський офіцир приступив до нас і почав нас лаяти по польськи. „О, ви пташки, я вас научу; я вчера мав також таких двох, як ви. Вони будуть прогнані з міста, а я постараю ся, що і вас вижениуть і з міста і з сеї держави". Коли Американець цочув, що ми щось сваримо ся, бо офіцир говорив до мене по польськи, а я відповідав йому по українськи, приступав до нас, і казав нам відійти.

Ліста страт.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 7, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

На лісті страт американської армії з 5-го серпня 1918 року подибуємо отсі українські імена: капраль А. Стефанко, Філядельфія, убитий; Ф. Камінський, Ню Брітен, Конн., убитий; А. Секула, Патерсон, Н. Дж., убитий; І. Томчак, Перу, Ілл., помер від ран; Ф. Мулярський, Спенсер, Масс., тяжко ранений.

Троє на сьвіт породила.

Доносять нам з Рочестер, Н. Й., що в родині тамошного Українця Івана Сорохтея, який мешкає під ч. 85 Нассав улиці, прийшло на сьвіт нараз троє дітий, два хлопчики і одна дівчинка. Всі діти по народженю важили 17½ фунта, з того дівчинка Марія важила 7 фунтів, хлопчик Петро 5 фунтів і 6 унцій, а хлопчик Павло 5 фунтів і дві унції. Оба хлопчики мають по два імена: один зветь ся Петро Вудров, а другий Павло Вілсон; другі імена дані в честь Вудрова Вілсона, президента Злучених Держав. Діти є всі при добрім здоровлю і виглядії, є отже надія, що всі будуть жити і рости на втіху родичів і на славу сього краю. — Ся рідко бувала подія в Рочестер викликала в місті велике зацікавлене. Дім, де родили ся сі діти, навідують кождого дня посторонні люди і сусіди, приносячи мамі і дітям ріжні дарунки. Обчислено, — як заявив один місцевий лікар — що лише на 7.100 уродин трапляоть ся тройки. Мама тройків числить тепер 26 літ житя і крім гого має ще двоє дітий: одно 2-літне, друге 4-літне.

Згоріла церква.

В ночи з суботи на неділю (3.—4. серпня) о 11-тій годині в Алден Стейшен, недалеко Вілксбери, Па., згоріла грецько-католицька церква. Огонь знищив всьо, що в церкві находилось, Церква і всі церковні річи були асекурованi.

Похоронений чоловік жиє...

Доносять нам з Гартфорд, Коннетикут: — Тут лучила ся подія, яка певно зацікавить читачів; лучило ся іменно таке, що українські презвитеріяни похоронили чоловіка, який ще до нині жиє. Історія з тим похороном представляєть ся так: Перед трома роками один з тутешних Українців, на імя Данило Труш, занедужав на сухоти. Бідна жінка, не могучи працею своїх рук удержати себе, двоє малих дітий і хорого мужа, віддала чоловіка до шпиталю. Почувши про се, тутешні українські презвитеріяни почали намовляти жінку, щоби вона перейшла з грецько-католицької на їх віру, що вона і зробила. При тім презвитеріяни обіцяли ій, що поховають на свій кошт її мужа. Стало ся. Тому три тижні розійшла ся чутка що Д. Труш помер. Презвитеріяни зібрали гроші, забрали трупа зі шпиталю і похоронили. Жінка, як звичайно, заплакала над гробом. Та, о диво, показало ся, що похороненим не був Д. Труш, але хтось иньший. В два тижні по сім похороні „тлінних останків Данила Труша" тойсам Данило Труш, чуючи ся близьким смерти, попросив шпитальну службу, аби йому поканкати грецько-католицького сьвященика, бо він хоче висповідати ся...

Злочинці, які перебувають у вязницях у Філядельфії, домагають ся, щоби їх вислано на війну до Франції.

Обчислено, що доси около 1.000 ріжних німецьких орґанізацій перестало істнувати у Злучених Державах, від часу, як Злучені Держави виповіли війну Німеччині.

Мясні дні у Франції вже знесено.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Положене на Україні.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 7, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Кореспондент лондонського „Таймс-а", який перебував у Румунії, а відтак по заключеню мира втікав через Україну, так описує положенє на Україні: Україну поділено на три військові округи. Один на полудне від львівсько-одеської зелізниці, цілий окупований австрійськими військами; в самій Одесі є около 50.000 австрійських війск. Другий від Жмеринки до Києва, занятий двома дивізіями австрійсько-німецьких війск. Третий від Києва до московської границі, окупований німецькими військами. Загальну скількість австрійсько-німецьких війск на Україні можна числити на 300.000. Ненависть селян супроти наїзників йде до тої степени, що селяни палять сьогорічні засіви, щоби вони не дістали ся в руки Німців. Румунських офіцирів, з котрими я втікав, селяни уважали за Французів, ховали іх перед Німцями і живили так, як могли. Австрійсько-німецьких насильств і злочинів годі описати. На Україні є богато пшениці. Німці всіми способами старають ся вишукати її, а оставляючи селянам означену скількість, забирають решту по ціні 100 карбованців за пуд. Але мимо високої ціни селяни не хочуть віддавати пшеницю, тому Німці реквірують її силою. Коли проти сили селяни ставлять свою силу, приходить артилерія і бомбардує село. Тим способом богато сіл зметено вже із землі. В иньшім случаю, коли командант хоче оказати свою гуманність, він щадить село, але за се розстрілює кождого десятого мешканця. За мого побуту селяни мали по всіх домах оруже і машинові кріси, а деякі села були обведені на велику скалю кільчастим дротом. Щоби скорше дістати поживу з України, Німці уліпшили значно комунікаційні средства, головно зелізниці. В той спосіб вони не мають ніяких трудностий при перевозі збіжа, коли лише мають збіже. По цілій Україні побудовано електричнотрамваєву сіть, а будова нових доріг і гостинців є в повнім ювгарі. — Пані Моріель Пейджет, з англійського Червоного Хреста, опикуючи насильства Німців на Україні, каже: Я опустила Київ з британськоґою місією при кінци лютого, кілька днів передтим, як Німці занимали в тім місті. Мешканці Києва і цілої України приймали іх радо, яко одиноке средство, при помочи котрого вони могли позбути ся безпорядків, безправства, тиранства і кримінальних злочинів українсько-большевицької війни. Коли ж прибув ворог, селяни зрозуміли, що наспіли ще страшнійші обставини. Українських селян розстрілювано, коли вони не хотіли вдягати німецьких військових уніформів і йти бити ся. Цілі два села недалеко Києва вони знищили ґазом, бо мешканці не хотіли дати ім збіжа. Погинули кождий мущина, кожда женщина, кожда дитина.

Наміри Скоропадського.

Київський кореспондент христіянійського „Афтенпостен-у" мав 14-го липня розмову з ґенералом Скоропадським, гетьманом України. Гетьман заявив, що його першою задачею є зорганізоване сильної української армії, яке він почав переводити кілька тижнів тому при помочи нових офіцирів. Власть правительства буде побільшена, бо дасть ся йому повну екзекутивну силу. Покличеть ся до житя судовий трибунал. Вибори до парляменту відложено, бо у східних провінціях панує неспокій. Сформуєть ся незалежну українську церкву, яка не буде залежна від московського патріярха, хоч старий православний обряд правдоподібно задержить ся. Можна підозрівати, що духовенство на Україні буде противити ся тому, але годі на се зважати. Гетьман заявив, що він приготовляє проект поділу землі між дрібних властителів. Майже 40% дідичів зголосило свою охоту продати землю.

Причина зелізничого страйку.

На всіх українських зелізницях вибух страйк, бо робітники жадають платні за чотири місяці, яку правительство задержало.

Українське правительство признало независимість донської републики.

Національні міністерства для Москалів, Жидів і Поляків на Україні знесено, а їх функції передано міністерствам просьвіти і внутрішних справ.

В Одесі викрито тайне жидівське товариство, яке рекрутувало Жидів, бувших жовнірів російської армії, і слало до Палестини через Владивосток бороти ся проти Турків.

В Арґентині продають одну тону угля по 60 долярів.

Обчислено, що в цілім сьвіті є около 560,000.000 осіб, які визнають Христову віру.

Наслідком поправленя мапи Ґренляндії переконано ся, що сей найбільший остров на сьвіті виносить около 150.000 квадрарторвих миль більше, віж доси твержено.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. К., Шікаго, Ілл. — Скажіть Андрієви Б., що він абсолютно не має чого бояти ся, коли дістав покликане від польського рекрутаційного бюра, а не явив ся. Йому за се і волос з голови не може впасти.